

OBSAH.

	Strana
Úvod	3
1. Venušin dvůr v Praze ve stol. XIII.	5
2. Frantovský cech a bratrstvo, rozhlášené po české zemi od začátku stol. XVI. i Frantova Práva	7
3. Frantova Práva v Polsku, na Rusi. Republika Babiňská ve Slezsku a v Polsku. Šubravci polští	35
4. Instrukci, jak a co zvyklí a věrní pitelé z poručení stavův pekelních jednati a předkem jak lidi oulisnými a falešnými řečmi k pití ohajbati mají z r. 1538 (»Počíná se Instrukcí Jana Hanuše z Švorcperku, s předmluvami, artikulemi a rythy, jakž tu pořád postaveny jsou. Leta Páně 1538«)	39
5. Práva, obřady a způsoby připíjení staročeského. Pití po řeckém mravu, pití po německu, na bratrství. 1. Vilikhum. 2. Pro zdraví a štěstí. 3. Z lásky, věrnost za nehet. 4. Míra pod závazkem. 5. O základ (sázka). 6. Na kolik ok kostka sedne. 7. Konvičky na pase. 8. Truňk kočičí. 9. Truňk sv. Jana Dlijana na rozloučenou. Zákusek pitelů po francouzsku na odchodnou	65
6. Rozmarná píseň bratří z cechu Frantovského	71
7. Šebastian Frank proti »pivním drábům a vinním rekům« r. 1537 (»O ukrutném a hanebném hříchu opilství, kteréž těchto našich posledních časův s Franskú nemocí nastalo, jako ožralství, zbytečné pití a připíjení, bídu, psotu a škodu tělu i duši činí. Také jak nouzi a chudobu s sebou přináší. A jaká by rada proti tomu zlému býti měla, gruntovní zpráva z písma svatého skrze Šebastiana Fraňka německy sepsaná a v češtinu přeložená«)	72
8. Voda jest nápoj všech hlúpostí (Svár Vody s Vínem, mravokárná báseň z konce věku XIV.)	85
9. Cech frejřský aneb pořádek panenský na Horách Kutných. Sázení rady z mužů, trápených od zlých žen ve století XVI.	91
10. Právo a řád ve Vomizíně (Zlomek satyrického skládání z let 1563--77)	92
11. Kšaft a poručenství Vepřka Korokota (Středověká žertovná skladba v úpravě staročeské pro zábavu o masopustních zabíjačkách)	95
12. Alše Knoblocha z Pirnsdorfu dvě písně o trunkopolství, jinak o půl a plnou douškem připíjení z r. 1561 (»Písně dvě nové o tom hanebném a nekřesťanském trunkopolství, jinak o puol a plnou douškem připíjení a hanebném ožralství. A zpívá se dvojí notou: první starodávnou, jako: Ach ouvech na mé hoře, kam se obrátiti. A druhou zdvořilou: Ej to zrádné neštěstí, coť mi učinilo etc. Druhá píseň, o tom svinském a zhovadilém trunkopolství s douškem a defloribus připíjení. Zpívá se jako starodávní píseň vojenská o králi Matyášovi, králi uherském, nebo druhou notou: Pane všemohoucí, myť žádáme tebe, prospěš a rač dáti«)	98

13. Páni konventáři z mokré čtvrti cechu Markétalského čili panické bratrstvo svaté Markéty v Lounech ke konci XVI. a na začátku XVII. století 102
14. Registra pana Petra Voka z Rožmberka, do nichž »se připitky znamenají« z r. 1573 106
15. Bratrský schod i řád podagritské společnosti a Chlouba podagry od Jiřího Karolidesa z Karlšperka, Jeho Milosti Císařské poety z r. 1597 (»Chlouba podagry, v latinském jazyku od Vilibalda Pirkhajmera sepsaná a před 27 lety ve Štrospurce vydaná, nyní pak od M. Jiřího Karolidesa z Karlšperka, Jeho Milosti Císařské poety v češtinu přeložená. Kohož dna trápí těžce, nerod' se hněvati, dej s sebou žertovati, neb ta nemoc tomu chce. Vytiskněná v Starém Městě Pražském, u Daniele Sedlčanského, léta 1597«) 109
16. Collegium musicum, zábavné družstvo pro pěstování hudby, hry dobrých motettů, madrigalů, zpěvů a pro vzájemné vyčastování r. 1616 v Praze 123
17. Václava Dobřenského z Černého Mostu Věnik fíkový, t. j. zastření neb výmluva všelikého opilce z r. 1587 126
18. Kostkami určovali krále kvasu 137
19. Rožmberská kapela při obědu a večeři ve stol. XVI. 137
20. Jednota Českobratrská o pivě a mrzutém pijanství, artikule pro šenkéry v Jednotě a mylné výklady a souvislosti Jednoty Bratrské s řády družstva »staré sekery« (Reguln und Gese'ze der uralten böhmischen Hackebüderschaft) 138
21. Masopust a Jeho dvanáct synů. Staročeská rozprávka od Vavřince Leandra Rvačovského z r. 1580 (»Masopust, kniha o uvedení v pravou a Bohu milou pobožnost, skrz kratochvilné o dvanácti synech Masopustových, patriarsích pekelních rozjímání, spasitelná naučení dávající, proč se jejich tovaryšství všichni varovati mají, nyní v nově vydaná od kněze Vavřince Leandra Rvačovského z Roudnice, děkana v městě Slaném. Vytiskněno v Starém Městě Pražském u Jiřího Melantricha z Aventýnu. Léta Páně 1580«) 146
22. Henrik ze Švamberka zve r. 1539 Petra z Rožmberka na večeři písni: »Bych měla klíče od bílého dne, schovala bych je do Dunaje« 171
23. Jan Flaxius z Čenkovy r. 1618 o vinných drozdech a pivních sokolech (Kázání troje k vejstraze všem věrným křesťanům o třech nejhlavnějších hříších, které se nyní při posledním kvasu světa tohoto nejvíce páchají, totiž: o hodování, o opilství, o smilství, o nestydatostech, o sváru a závisti . . . Z německého jazyku do češtiny přeložené, ode mne kněze Jana mladšího Flaxia z Čenkovy na ten čas správce církve Kristové v Záhoří a seniora děkanství Píseckého. S povolením pana administrátora vytištěné u Daniele Karla z Karlsperka. Léta 1618«) 173
24. Instrukcí pánům pozounáruom (pozouněřům, trubačům na pozoun) v Starém Městě Pražském r. 1585 177
25. Práva nepravá nezdvofilého doktora Krobiana čili Čecha Hrubeše ze stol. XVI. 179
26. Masopustní marcipán neb dvanáctero konfektův, Frantům nastrojenných v Potvorném Draku Apokalyptickém r. 1642 (»Potvorný Drak Apokalyptický (12. kap.) s sedmerou hlavou, to jest: Hanebné a ohavné opilství živými barvami, v sedmi knihách, svou rodinou, užitky a vlastnostmi rozpustilému světu k napravení vykontrifetované, na světlo v české řeči vydané. S dovolením J. M. vysoce osvěceného knížete a pána, pana kardinála z Harrachu etc. arcibiskupa Pražského etc. Vytiskněný v Starém Městě Pražském v impressii Akademické.« Léta Páně 1642) 186
27. Pijanský závod Buriana Bramhouzského v Jindř. Hradci na začátku stol. XVII. 203
28. Statuta poctivého pořádku muzikářského na Starém Městě Pražském r. 1677 206
29. Smyšlené polské rozprávky o pijanství u starých Čechů 212

30. Na selském a farském hodokvasu. Rozmarné obrázky ze začátku XVIII. stol.	214
31. Nápis na staročeských sklenicích, konvicích a džbánech na pivo	216
32. Pan Vojtěch mezi Franty r. 1598	218
33. Čech mládenců, družbů, zvěčů na veselosti a muzikantů v Čáslavi r. 1725	218
34. Čech mistrů tanečních v Praze r. 1788	225
35. Obrázek z venkovské krčmy ze XVI. věku	226
36. Čech muzikářů z Chlumce nad Cidlinou ve stol. XVII. a XVIII.	227
37. Šimon Lomnický z Budče 1586 o »řadovnicích«	231
38. Pravidla pro mládence muzikanty na svatebním veselí v Netolicích z r. 1747	233
39. Přípitky, rozprávky, průpovědky a řády zábavné i hry na pankétu r. 1613 (»De mutua et civili conversatione. O ctném a chvalitebném v světě obcování. Knihy čtyry od Štefana Gvazy vlašským jazykem nejprv sepsané, potom do latinské i německé a nedávno do české řeči od urozeného a vysoce učeného mistra, pana Bartholoměje Havlíka z Varvažova dobré paměti, na onen čas předního písaře radního Nového Města Pražského přeložené. A nyní k žádosti mnohých poctivých lidí, nákladem Daniele Karla z Karlsperka, měšťenína Nového Města Pražského, vytištěné v Starém Městě Pražském, u Matěje Pardubského. Léta Páně 1613«)	235
40. Holubářské cechy — cechy zábavné	285
41. Vyučující list pro pány bratří z Mokré čtvrtě bratrstva ožralého. K doručení každému, jenž mezi schmelené náleží	286
42. Českopolský statut Jana Dzwonowského, předpisující mravy Frantovské s návodem, jak souditi bratry cechu Frantovského na začátku věku XVII.	287
43. Družstvo »staré sekery« v České Lípě	294
44. V staročeské krčmě »u pana Povolila« r. 1505	297
45. Traktát o mládeci marnotratném r. 1505	303
46. Olomoucký tisk z r. 1499 o rozpustilém cechu »Schweinezunft«	329
47. Bartoloměje Paprockého veršíky o pivě a víně, i pitelích r. 1597—8	330
48. Ztracená kniha: Panenský počet r. 1712 (»Panenský počet hlavní, na příjem a vydání panen, braků, zubkyň, mazlíků, též sklepový všelikých jak krásy, listí, studů, tak zubův a koží panenských v sobě obsahujících a 1. Januarii usque ad 31. Decembris 1712«)	335
49. Podařená schůze hanáckých abstinentů na Moravě	335
50. Kratochvilné přípitky při svatbách ze začátku věku XVIII. (»Kratochvilné a velmi veselé svatební smlouvy aneb způsob řeči, kterýžto při svatbách hostem družba a jiní mládencové přednáseti obyčej mívají. Vytištěno roku toho, když bylo svadeb mnoho«)	337
51. Desatero připíjení mládenecké o věnce pannám r. 1738 v Kutné Hoře. (»Desatero připíjení mládenecké o věnce pannám družičkám při veselí svadebním aneb naučení, kterak mládenci pannám družičkám jedné každé zvláště připíjeti při svadbě mají. Nyní zase na světlo vydané. Ku kterémužto jest přiloženo, jak zase družičky mládeňcům odpovídati mají. Vytiskl v Hoře Kuttný Jiří Vojtěch Kyncl, léta Páně 1738«)	339
52. Michal Pečka z Radostic proti dietě při víně a pivě r. 1609. (»Akcí a rozepře mezi filosofem, v lékařství doktorem a orátorem aneb prokurátorem, třemi vlastními bratry«)	342
53. Řehoř Hrubý z Jelení r. 1501 v Petrarchově knize o hodokvasech (»Franciska Petrarchy poety a velmi znamenitého a dospělého muže z výmluvnosti Kniehy dvoje o lékařství proti štěstí a neštěstí, totiž proti libým a protivným věcem«. Na konci: »Tyto Františka Petrarchy knihy, kteréž jest pan Řehoř Hrubý z Jelenie v nově z latinského jazyku v český přeložil, jsů v Slavném Starém městě Pražském vytištěny. Léta Božieho 1501«)	343
54. Truňk sv. Jana o svadbě	345

55. Pán a zeman rozmlouvají r. 1554 o pivovarství (›Rozmlouvání člo- věka stavu rytířského s pánem Jeho milosti o hospodářství a dů- chodích pivovařských. Vytlačeno léta Páně 1554«)	346
56. Proti nechutenství rada Bratřím z mokré čtvrti r. 1595	352
57. Pivo vonné přistrojiti s bobkem a s bedrníkem r. 1595	352
58. Chvála piva r. 1679 (›Knihy hospodářské skrze Křištofa Fišera se- psané . . . Díl první. Nejprv léta 1679 v latinském jazyku na světlo vydaní, nyní pak na česko přeložený od P. Jana Barnera v Praze«)	353
59. Strasti a slasti sladovníků na konci věku XVII.	354
60. Zábavná rozprávka staročeská o panu Nevím	356
61. Umění staré baby v mladice mění. Kratochvilné rýmování o přepalo- vání žen	358
Doslov	360

Vyobrazení.

1. Rozjařená společnost pijanská (Titulní list knihy: Šebestiana Franka O ukrutném a hanebném hříchu opilství, vyd. v Praze 1537)	73
2. Hodokvas žen staročeských. (Dřevořezba v Hádání Pravdy a Lži od Ctibora Tovačovského z Cimburka, vyd. v Praze 1539)	77
3. Pan Masopust-Karnaval z Koblihovic (Titulní dřevorytina Rvačov- ského Masopustu 1580)	147
4. Vožralec, čtvrtý syn Masopustův	151
5. Vsteklík, pátý syn Masopustův	156
6. Klevetník, osmý syn Masopustův	159
7. Pochovávají Masopusta (Závěrečný obrázek Rvačovského knihy o Ma- sopustu)	170
8. Titulní list písní Alše Knoblocha z Pirnsdorfu o půl a plnou douškem připíjení z r. 1461. (Viz stranu 98.)	206
9. Soběhrd, první syn Masopustův. (Viz stranu 149.)	208
10. Lakomec, druhý syn Masopustův. (Viz stranu 149.)	209
11. Nádherný, třetí syn Masopustův. (Viz stranu 150.)	211
12. Pochlebník, šestý syn Masopustův. (Viz stranu 157.)	219
13. Závistník, sedmý syn Masopustův. (Viz stranu 157.)	221
14. Všetýčka, devátý syn Masopustův. (Viz stranu 159.)	225
15. Lenocho, desátý syn Masopustův. (Viz stranu 162.)	229
16. Darmotlach, jedenáctý syn Masopustův. (Viz stranu 164.)	237
17. Lhář, dvanáctý syn Masopustův. (Viz stranu 164.)	241
18. V krčmě staročeské. Dřevořezba z knihy Pán rady 1505	298
19. Průvod hráčů: karetníků, vrhcábníků a kostkářů. Z knihy: Ctibor To- vačovský z Cimburka († 1494), Hádání Pravdy a Lži, vyd. r. 1539	301
20. V krčmě staročeské u pana Povolila (Dřevořezba z knihy Pán rady 1505)	305
21. Staročeský labužník (Z Postilly dítek 1589)	307

